

KS. EUGENIUSZ MITEK

Naturalne i doktrynalne założenia Kapłaństwa Chrystusowego

WPROWADZENIE

Jan Paweł II zna naturę kapłaństwa Chrystusowego z podstawowych źródeł – sam go przeżywa, ma bardzo bogate doświadczenie i szeroką wiedzę w tym zakresie. Nic więc dziwnego, że przedstawił doktrynę kapłaństwa w sposób nowy i zgodny z nauczaniem Ojców Soboru Watykańskiego II (DKF) oraz Synodu Biskupów (PDV).

Adhortacja Ojca Świętego *„O formacji kapłanów we współczesnym świecie”* jest bezcennym darem dla duchowieństwa oraz moderatorów seminaryjnych i osób powołanych ze środowiska młodzieżowego. Jest to najpełniejszy dokument na ten temat; określa tożsamość kapłańską na wzór samego Chrystusa. Kapłan ma pełnić swą służbę *„z oddaniem, po Bożemu i chętnie, aby mógł stać się „wzorem” dla Bożej owczarni”* (PDV 21).

Posynodalna Adhortacja jest napisana językiem biblijnym, a tytuł został wzięty z prorocтва Izajasza: *„Dam wam pasterzy”* (3, 15). Także wszystkie rozdziały zostały zatytułowane słowami z Biblii. Dokument, poza wprowadzeniem, posiada sześć rozdziałów i zakończenie. Całość dotyczy kapłańskiej postawy, służby w Kościele dla sprawy ludzkiego życia i jego pełnego wyzwolenia.

Adhortacja jest podsumowaniem dyskusji biskupów na temat kapłaństwa, zapoczątkowanej przez Ojców Soboru w *„Konstytucji dogmatycznej o Kościele”* (KK), *„Dekrecie o postudze i życiu kapłanów”* (DK) oraz *„Dekrecie o formacji kapłanów”* (DFK). Jan Paweł II patrzy

na życie kapłanów z perspektywy powołania do świętości, do której zostali wezwani również ludzie świeccy, po przyjęciu Chrztu Świętego. Ukazuje obraz Jezusa Chrystusa – „Pasterza Kościoła”, który jest równocześnie jego Głową i Sługą.

W Adhortacji są ukazane nie tylko światła i cienie współczesnego świata, ale nadzieje i zachęty do nowego działania. Kapłan ma z jednej strony rozróżniać zło, by ustrzeżać się grzechu, z drugiej zaś nieść zbawienie wszystkim ludziom, do których został przez Kościół posłany. Ma to być nowy sposób duszpasterzowania, bardziej sugestywny pod względem treści przekazu Słowa Bożego.

Rola, jaką pełni współczesny kapłan, przyciąga w sposób naturalny uwagę wiernych. Pozycja jego wymaga odpowiedzialnego postępowania. Jest ona najczęściej wyrazem stylu życia. Kapłan z chwilą przyjęcia Świeceń staje się reprezentantem Chrystusa, choć jest „z ludzi wzięty” (Hbr 5, 1). On urzeczywistnia misję Zbawiciela, którego z radością zapowiadali modlący się prorocy i psalmiści (Ez 34, 11-n. I Ps 23 (22)).

Pomieszenie pojęć teologicznych, jakie powstało w okresie posoborowym, znalazło swój wyraz w kryzysie i spadku liczby powołań kapłańskich. Ojciec Święty zauważając całą złożoność sytuacji, przypomina w swej Adhortacji naturę i założenia kapłaństwa Chrystusowego. Papież wnika w podstawy dogmatyczne kapłaństwa służebnego oraz biblijne wypowiedzi, które wskazują na zjednoczenie z Chrystusem. Odwołuje się też do Tradycji Kościoła; ta właśnie zawiera doświadczenie wiary całych wieków, gdzie Jezus uznawany był „Dobrym Pasterzem” (J 10, 11-14).

Jan Paweł II dość oryginalnie rozpoczął rozdział o naturze Kapłaństwa Chrystusowego. Napisał: „*Oczy wszystkich w synagodze były w Nim utkwione*” (Łk 4, 20). W ten sposób podkreślił, że w każdych warunkach historycznych kapłan był spostrzegany przez wiernych; doceniano jego wysiłek ewangelizacyjny, a także krytykowano. Te same kwestie odnosi się do kapłana we współczesnych czasach; jest on bacznie obserwowany przez społeczność ludzką. Zestawia się go z Jezusem, który był pasterzem wszystkich ludzi (Por. J. 10, 16).

Papież w swej Adhortacji najpierw ukazuje Chrystusa jako Kapłana. Do tej funkcji Jezusa dodaje różne przymiotniki, takie jak: „Najwyższy”, „Jedyny”, „Wieczny”. Ten Jedyny, Najwyższy i Wieczny Kapłan jest w stosunku do ludzi Pasterzem. W ten sposób treść Adhortacji nawiązuje do tekstów biblijnych. Tam związek pomiędzy Pasterzem a owieczkami ma odniesienie do zapowiadzanego Mesjasza i Jego Kościoła. W nowym zgromadzeniu Ludu Bożego centralne miejsce zajmuje Jedyny i Najwyższy Kapłan – Jezus Chrystus. Z Jego Osoby emanuje właściwa natura duchowości prezbiterów, których praca w Kościele ma charakter służebny. Oni mają - na wzór Mistrza - litować się nad wiernymi, gdy są znękani i porzuceni, „*jak owce nie mające pasterza*” (Mt 9, 36).

Ojciec Święty zaznacza, że bez kapłanów Chrystusowych nie mógłby egzystować Kościół. Są oni potrzebni do wypełniania ewangelicznej misji. Chrystus powiedział: „*Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody*” (Mt 28, 19) oraz „*To czyńcie na moją pamiątkę*” (Łk 22, 19). Kapłani współcześni, na mocy swego powołania, pomagają wypełniać nakaz głoszenia Ewangelii oraz ponawiania Ofiary Ciała i Krwi Pańskiej (PDV 1). Mają też szukać owiec zagubionych i rozproszonych (Por. Mt 18, 12-14)

Z powyższego wynika, że z naturą kapłaństwa ściśle wiąże się cnota posłuszeństwa. Ona jest nierozzerwalnie złączona z duchowością prezbitera. W Kościele mogą spełniać swą posługę wyłącznie kapłani posłuszni głosowi posiadanego powołania. Inni nie są w stanie skutecznie ewangelizować i uświęcać Lud Boży. Do nich należy odnajdywanie zagubionych, zbieranie w jedno i bronienie przed przeciwnikiem (Por. J 10, 3).

„Prezbiterzy są w Kościele i dla Kościoła sakramentalnym uobecnieniem Jezusa Chrystusa, a Głowy i Pasterza, głoszą autorytatywnie Jego Słowo, powtarzają Jego znaki przebaczenia i daru zbawienia, zwłaszcza w sakramencie Chrztu, Pokuty oraz w Eucharystii, dzielą Jego pełną miłości troskę aż do całkowitego złożenia daru z siebie za owczarnię, którą gromadzą w jedno i prowadzą do Ojca przez Chrystusa w Duchu Świętym. Jednym słowem, celem życia i działania kapłanów jest głoszenie Ewangelii światu i

budowanie Kościoła w imieniu i w zastępstwie Chrystusa (in persona Christi), Głowy i Pasterza” (PDV 15).

Kapłaństwo Chrystusowe nie tylko wzywa do szczególnej formy szacunku, a przez to do świętości, ale również jest dla powołanych źródłem mocy, dzięki której słabości ludzkie prezbitera są wspierane łaską Tego, którego reprezentuje. Jest ono darem otrzymanym w sakramencie Świeceni. Świadomość tego daru wyraża się w posłudze duszpasterskiej, zwłaszcza kiedy *„prowadzi (owce) do wody i na zielone pastwiska, gdzie mogą odpocząć” (Ps 23 (22)).*

Pisze Jan Paweł II: *„Powołanie kapłańskie jest darem Bożym, stanowiącym niewątpliwie wielkie dobro dla tego, dla kogo jest przede wszystkim przeznaczone. Ale jest to również dar dla całego Kościoła, dobro dla jego życia i misji” (PDV 41).* W ten sposób *„nie dzięki osobistym, szczególnym zasługom, lecz dzięki darmowemu uczestnictwu w łasce Chrystusowej, Apostołowie kontynuują w historii, aż do końca czasów, zbawczą misję Jezusa dla dobra ludzi” (PDV 14).* Oni też przygotowują dla wiernych posiłek i karmią ich Ciałem oraz Krwią Jezusa.

Papież przypomina w Adhortacji to, co już wcześniej mówił przy innych okazjach. Powołanie kapłańskie *„jest zasadniczo wezwaniem do świętości w tej formie, która wyływa z sakramentu Świeceni”* Każdy prezbiter, któremu zależy na pogłębionej i dojrzałej formie, *„musi być święty, by pomagać także braciom w realizowaniu ich powołania do świętości” (PDV 33).* Dzieje się to dzięki Dobremu Pasterzowi, który w swojej śmierci i Zmartwychwstaniu oddał się za owce, aby je zbawić¹.

Konsekracja sakramentalna, upodabniając prezbitera ontycznie do Chrystusa, wprowadza go w tajemnicę niezwykłego zjednoczenia z Najwyższym Kapłanem, dzięki któremu może on wypowiadać słowa przemienienia chleba w Ciało i wina w Krew Chrystusa. *„Na mocy święceni kapłańskich, kapłan zostaje upodobniony do Jezusa Chrystusa, Głowy i Pasterza Kościoła i otrzymuje w darze władzę duchową, która jest udziałem we władzy Jezusa Chrystusa, kierującego Kościołem*

¹ Mszał Rzymski. Antyfona na komunie IV Niedzieli Wielkanocnej.

przez swojego *Ducha*” (PDV 21). W ten sposób jest on powołany do naśladowania i przeżywania miłości Pasterskiej Jezusa.

Być współcześnie kapłanem powołanym przez Chrystusa nie należy do łatwych zadań. Świat w dużym stopniu jest zlaicyzowany. Świadomość tego jest źródłem do intensywnej pracy nad sobą. Kapłan jest nie tylko dla chwały Bożej i zbawienia ludzi, ale również wspierania wiernych pod względem duchowym i materialnym. Kapłaństwo jest więc służbą, a nie tylko godnością i zaszczytem². Ma ono wzorować się na Jezusie „*Najwyższym Pasterzu*” (1 P. 5, 4), ponieważ Jego dzieło i misja są kontynuowane w Kościele od Apostołów (Por. J. 21, 15-17) i ich następców (Por. 1 P 5, 1-n.).

1. KOMUNIA KAPŁANA Z BOGIEM

Kapłan na mocy sakramentu Świeceń i upoważnienia do składania Najśw. Ofiary Chrystusa, jednoczy lud z Bogiem. Dzięki powyższemu spełnia on polecenie Jezusa wypowiedziane do Apostołów przed Wniebowstąpieniem. Wchodząc w Komunię z Bogiem, pozostaje w relacji z Osobami Trójcy Przenajświętszej – z Ojcem, który posyła, z Chrystusem, który zbawia i z Duchem Świętym, który uświęca oraz obdarza go szczególną mocą. W ten sposób oddaje się Kościołowi w nadprzyrodzonej miłości³.

Trudno byłoby w pełni zrozumieć naturę kapłańską bez brania pod uwagę powyższych relacji, które rzeczywiście istnieją w Bogu Trójosobowym. Wejście w bliski kontakt z Chrystusem, przez sakrament Świeceń, staje się podstawą udziału w tajemnicy komunii trynitarnej. Ona najpełniej wyraża się w czystej miłości. (PDV 22). Chodzi o znamiona niepowtarzalnego oddania się oblubieńca oblubienicy. Prawdziwym Oblubieńcem jest Jezus, który ofiaruje Kościołowi „*wino*” zbawienia (Por. J 2, 10).

Komunia kapłana z Bogiem zobowiązuje prezbitera do posłuszeństwa głosowi sumienia, który nie może być sprzeczny z łaską

² J. Szczurek. *Elementy chrystologii w Posynodalnej Adhortacji „Pastores dabo vobis”* Kraków 1994 s. 46-n.

³ P. Socha. *Życie duchowe kapłana. „Ateneum Kapłańskie”* 85: 1993 s. 237.

powołania. Powyższa cnota jest odzwierciedleniem posłuszeństwa Syna Bożego, posyłanego przez Ojca dla zbawienia świata. Natomiast Duch Święty jest dla kapłana darem Ojca i Syna. W powołaniu swym kapłan ma dostrzegać „*Głowę Kościoła i Zbawcę Ciała*” (Por. Ef 5, 23).

Punktem wyjścia do rozwijania komunii z Bogiem jest sakrament Święceń. Włącza on kapłana do wspólnoty Ludu Bożego, staje się podstawą nowych więzi na płaszczyźnie horyzontalnej z Kościołem Chrystusowym. W Adhortacji jest zawarta soborowa teologia kapłaństwa. Dzięki niej łatwiej można zrozumieć komunię kapłana z Bogiem. Ona odwzorowywana jest z ojcowskiej relacji, która poza konsekwencjami duchowymi daje poczucie synostwa Bożego (PDV 24). Tak więc Syn Boży umiłował Kościół i wydał za niego samego siebie, aby go uświęcić i uczynić nieskalanym (Ef 5, 25-27).

Kapłan, dzięki komunii z Bogiem, owocniej uczestniczy w braterskiej relacji całego prezbiterium. Sakrament Święceń skutecznie włącza kapłana we wspólnotę osób poświęconych Bogu. W ten sposób staje się on podstawą więzi „*braterstwa sakramentalnego*” ze wszystkimi kapłanami świata katolickiego. Jezus, jako Głowa Kościoła, jednoczy prezbiterium w jedno, aby go ożywić i pielęgnować (Por. Ef 5, 27).

Wspólnota kapłańska, naucza Jan Paweł II, kształtuje troskę duszpasterską o Lud Boży (PDV 16). Każdy zatem kapłan, będący w komunii z Bogiem, jest włączony w prezbiterium. Nie jest tu ważne, jaką funkcję pełni, bo do istoty należy miłość apostolska, żarliwa modlitwa i współpraca z Bogiem. W ten sposób, zgodnie ze swym powołaniem, jest żywym obrazem Jezusa Chrystusa⁴.

Komunia z Bogiem wyraża się w jednomyślnym koncelebrowaniu Eucharystii. Jedność tego rodzaju jest przedłużana wobec Chrystusa i Kościoła, a więc Ciała i Oblubienicy Jezusa (PDV 32). Komunia kapłana z Bogiem daje nową formę autorealizacji w zakresie pogłębiania własnego powołania (PDV 16). Pozostawia go też we

⁴ Jan Paweł II. List Apostolski. „*Mulieris dignitatem*” 26: 1988 AAS s. 1715-1716.

wspólnocie, do której należy razem ze wszystkimi braćmi i siostrami wezwanymi przez Ducha Świętego.

Prezbiter pełni swój urząd w Kościele wobec Ludu Bożego. Z powyższego powodu jego kapłaństwo należy do elementów konstytutywnych Kościoła. Dzięki Komunii z Bogiem jest on sługą wspólnoty w parafii i Kościele. Głoszenie Ewangelii i sprawowanie Sakramentów świętych nie jest już jego prywatną własnością lecz Kościoła. Zostało mu to przekazane dla budowania Ciała Chrystusowego (PDV 24). Dzięki powyższemu zajmuje miejsce nie tylko w Kościele, lecz także wobec niego.

Komunia z Bogiem wiąże kapłana z wszystkimi członkami Ludu Bożego i to więzami służby miłości, która powinna wzorować się na Chrystusie Słudze. Kierowanie Ludem Bożym jest możliwe tylko w zjednoczeniu z Chrystusem Kapłanem (PDV 31). Kapłan zatem jest powołany, by w swoim życiu duchowym mógł realizować miłość Chrystusa Oblubieńca do Kościoła Oblubienicy.

2. ZJEDNOCZENIE Z CHRYSYTEM

Chrystus podczas swej ziemskiej misji ukazał „*doskonałe i ostateczne oblicze kapłaństwa*” (PDV 13). Uczynił to przede wszystkim w swojej Męce, Śmierci i Zmartwychwstaniu. Jego rola jako Pośrednika między Bogiem a człowiekiem (Hbr 8, 6) wypełniła się ostatecznie w ofierze krzyżowej, dzięki której przekazał wszystkim swoim uczniom godność i posłannictwo kapłanów Nowego i Wiecznego Przymierza (PDV 13). Oni mają być formowani przez składanie świadectwa oblubieńczej miłości Chrystusa i przygotowywani do miłowania ludzi sercem „*nowym, wielkim i czystym*” (PDV 22).

Chrystus objawił się światu dzięki temu, że był posłuszny Ojcu, który posłał Go dla zbawienia ludzi. Pełnią tego posłannictwa stała się śmierć krzyżowa, która była całkowitym oddaniem siebie Ojcu i bliźnim. Jezus w ten sposób uniżył się do ostatecznych granic (Flp 2, 8). Uczynił to w sposób bezinteresowny i ofiarny, choć „*z Boską zazdrością*” (Por. 2 Kor 11, 2) i czułością (Ga 4, 19).

Władza kapłańska Jezusa Chrystusa, jako Głowy Kościoła, wynika z Jego służby. Był to Jego dar z Siebie i całkowitego poświęcenia się z

miłości dla Kościoła oraz jego kapłanów. Dokonał tego z posłuszeństwa woli Ojca. „*Chrystus czynił to wszystko w najdoskonalszym posłuszeństwie Ojcu: jest jedynym i prawdziwym cierpiącym Sługą Boga, jednocześnie Kapłanem i Ofiarą*” (PDV 21). W ten sposób ukazał kapłanom miłość pasterską, która stała się darem Ducha Świętego, a jednocześnie zadaniem i wezwaniem prezbitera⁵.

Zjednoczenie z Chrystusem Kapłanem, Głową i pasterzem Kościoła, domaga się od prezbitera przyjęcia postawy wpływającej na jego życie wewnętrzne. Sakrament Świeceń, dotykając najgłębszej istoty osoby, obejmuje sferę życia i działania kapłana. Upodobnienie do Chrystusa, a w konsekwencji zjednoczenie przez kapłaństwo, ma charakter związku ontologicznego (PDV 11). Wiąże się przede wszystkim z darem z siebie dla Kościoła, na obraz Chrystusa we współdziałaniu z nim (PDV 22).

On jest tak zasadniczy i decydujący, że wyciska niezatarte znamię, mocą którego kapłan sprawuje Najświętszą Ofiarę w imieniu i zastępstwie Jezusa (2 Kor 5, 20). To bytowe zjednoczenie z Chrystusem ma charakter stały, trwały i sprawiający, że prezbiter jest na zawsze w Kościele. Jego miłość pasterska jest tym przymiotem, dzięki któremu naśladuje Chrystusa w Jego darze z siebie, a także w służbie⁶.

Kapłan dzięki swej pogłębionej duchowości żyje też dla Kościoła. Jest on także sakramentalnym uosobieniem Jezusa Chrystusa. Uzewnętrznia się to wówczas, gdy głosi Jego Słowo. Tak więc staje się narzędziem miłosierdzia Bożego w sakramencie Pokuty i Eucharystii. Zjednoczenie z Chrystusem należy do natury kapłaństwa (PDV 46). Nie tylko jego czyny ale cały dar z siebie ma być tym, co ukazuje miłość Jezusa do Bożej owczarni.

Trzeba zaznaczyć, że zjednoczenie kapłana z Chrystusem domaga się świętości i pełnienia posługi w Jego duchu. Poznanie natury

⁵ T. Fitych. Powołanie kapłańskie w duszpasterskim posługiwaniu Kościoła. „*Ateneum Kapłańskie*” 85: 1993 s. 257.

⁶ H. Muszyński. Kapłaństwo jako wspólnota życia i posługi z Chrystusem. „*Dobry Pasterz*” 14: 1994 s. 45.

powołania kapłańskiego w aspekcie jedności z Jezusem jest niezbędnym warunkiem do bezpiecznego przewodzenia duszpasterskiego i decydującym bodźcem do rozwoju Kościoła we współczesnym świecie. Chrystus staje się w kapłanie inicjatorem budowania i pielęgnowania powołań. On poprzez moderatorów formuje kandydatów do posługi w Kościele (PDV 11). Określa też sposób myślenia i działania, odnoszenia się do ludzi i wymogów stawianych sobie⁷.

Jest sprawą bardzo ważną, aby prezbiterzy Kościoła byli nie tylko w każdym czasie podobni do Chrystusa, znali Ewangelię i nią żyli oraz sprawowali z godnością obrzędy świętej liturgii, ale także rozumieli środowisko i warunki życia adresatów głoszonego przez nich Orędzia zbawienia. Tego domaga się Chrystus, który „*umiłował Kościół i wydał za niego samego siebie*” (Ef 5, 25).

Papież pisze: „Dlatego musimy jak najbardziej otwierać się na światło Ducha Świętego, by rozpoznawać, dokąd zmierza dzisiejsze społeczeństwo, odkrywać jego głębokie potrzeby duchowe, określać konkretne i główne zadania oraz odpowiadające mu metody duszpasterskie, by stosownie odpowiedzieć ludzkim oczekiwaniom” (PDV 5). Wierni oczekują pasterskiej miłości, która nadaje kapłanowi szczególny charakter.

Jan Paweł II z jasnością stwierdza, że natura kapłaństwa ma swoje źródło w Trójcy Przenajświętszej. Kapłaństwo jest wyrazem odwiecznej miłości i życia Ojca, Syna Bożego oraz Ducha Świętego. Trynitarne pochodzenie kapłaństwa nadaje charakter wspólnotowy i służebny. Z powyższego powodu prezbiter nie jest sam dla siebie, ale pozostaje w „*relacji do*” (PDV 12). Kapłan, który odpowiada na skierowane do niego powołanie, potrafi ze spełnianej posługi uczynić przedmiot miłości pasterskiej⁸.

⁷ W. Słomka. Sakrament kapłaństwa jako postawa duchowości kapłańskiej. W: Teologia duchowości kapłańskiej. Red. W. Słomka. Lublin 1993 s. 217.

⁸ S. Kur. Tożsamość kapłana. „*Dobry Pasterz*” 11: 1991 s. 56.

Trzeba tu dodać, że są chwile, kiedy kapłan powinien być sam z Chrystusem. „Samotność jednak nie jest tylko źródłem trudności..., że pewna forma samotności jest niezbędnym elementem formacji stałej..., kto nie umie dobrze przeżywać samotności, nie jest zdolny do prawdziwej i braterskiej więzi z innymi” (PDV 74). Tylko z takiego stylu życia może wynikać czysta miłość do Kościoła i ludzi, którzy stają się głównym obiektem jego zainteresowań. Z taką też duchowością może być zdolny do miłowania Kościoła Powszechnego i tej części, która jest mu powierzona.

Papież również akcentuje, że kapłan zjednoczony z Chrystusem odczuwa potrzebę braterstwa sakramentalnego. „Kapłan w dzisiejszych czasach, bardziej niż kiedykolwiek, potrzebuje oparcia we wspólnocie prezbiterium parafii, dekanatu i diecezji. Budowanie autentycznej wspólnoty opartej na „braterstwie sakramentalnym” (w Chrystusie) stanowi dzisiaj jedno z podstawowych zadań kapłanów” (PDV 29). Jego dar z siebie nie może mieć granic. Nosi bowiem cechy oddania apostołskiego i misyjnego, rodzinnego i przyjacielskiego⁹.

Zjednoczenie kapłana z Chrystusem domaga się wielkiej czujności i żywej świadomości tego, co czyni. Już pisał o tym św. Paweł Apostoł w liście do Tymoteusza: „*Nie zaniedbuj w sobie charyzmatu*” (1 Tym 4, 14). Z powyższego powodu „*związek pomiędzy życiem kapłana a sprawowaną jego posługą można wyjaśnić poprzez miłość pasterską będącą darem sakramentu Świąceń*” (PDV 24). Posługa kapłana, dlatego że jest udziałem w zbawczej czynności Jezusa, wyraża i urzeczywistnia Chrystusową miłość pasterską. Ona stanowi źródło i ducha służby kapłana oraz jego daru z siebie. Przynagła on gorliwego kapłana, ponieważ Jezus powiedział: „*Mam także inne owce... I te muszę przyprowadzić*” (J 10, 16).

Posługa pobożnego kapłana w swej obiektywnej rzeczywistości jest „*amoris officium*” Ona staje się podłożem etosu, „który nie może być niczym innym, jak tylko życiem miłością. Etos ten, czyli życie

⁹ J. Dec. Formacja kapłańska wobec wyzwań schyłku drugiego tysiąclecia a współczesne duszpasterstwo powołań. W: W trosce o polonię. Red. S. Flis. Pelplin 1993 s. 20.

duchowe, jest zatem przyjęciem rozumem i sercem prawdy o posługiwaniu kapłańskim” (PDV 24). On zachęca kapłana do utrzymania żywej więzi ze swoim biskupem, dziekanem i proboszczami z sąsiednich parafii. On ma pracować „w ścisłym zjednoczeniu z innymi braćmi w kapłaństwie” (DK 14). To pozwala mu stworzyć wspólnotę z Chrystusowym Kościołem hierarchicznym.

3. JEDNOŚĆ KAPŁANA Z KOŚCIOŁEM

Kapłan żyjący w przyjaźni z Chrystusem, utrzymuje jedność z Kościołem, a to znajduje swój wyraz w codziennej działalności duszpasterskiej. Chodzi więc o misję, jaką Jezus pełni w Kościele przez siebie założonym. Mówiąc o jedności kapłana z Kościołem, trzeba zwrócić uwagę również na podstawowe odniesienia mające źródło w Trójcy Przenajświętszej. Są one odzwierciedleniem powołania kapłańskiego przez Ojca i Syna w Duchu Świętym. Miłość kapłana do Boga staje się źródłem, sprawdzianem, miarą i pobudką do posług duszpasterskich.

Wspomniane relacje realizują się w trzech płaszczyznach – Proroka, Kapłana i Króla. Chodzi więc o głoszenie Słowa Bożego, uświęcanie i składanie Ofiary poprzez znaki sakramentalne oraz kierowanie Kościołem na wzór Chrystusa Kapłana. Jedność kapłana z Kościołem ma na celu zbawienie Ludu Bożego. O tym był głęboko i mocno przeświadczony św. Paweł, gdy pisał: „*co do nas, jesteśmy sługi wasze przez Jezusa*” (2 Kor 4, 5).

Kapłan, będąc w jedności z Kościołem, nie może być związany i ograniczony tylko do konkretnej parafii w diecezji, a nawet kraju (PDV 24). Jeśli zachodzi potrzeba, biskup może go skierować na inną placówkę duszpasterską lub do pracy o odmiennym charakterze. Wiąże się to z zagadnieniem świadomej odpowiedzialności za dzieło zbawcze Chrystusa Kapłana. Ma być tam, gdzie ludzie pragną poznać Boga. Wynika to z mowy Jezusa, który nakazuje Piotrowi paść owce (J 21, 17).

Tylko jedność kapłana z Kościołem może przynosić efekty duszpasterskie. W takiej komunii i zjednoczeniu Bóg błogosławi wszelkie dobre poczynania kapłana. On, wskutek swej łączności z

biskupem i diecezją, jest ciągle tajemnicą w swej misji. Dzięki powyższemu może kontynuować w Kościele Chrystusową modlitwę, Jego Ofiarę oraz zbawczą działalność. Ta jedność jest ośrodkiem i korzeniem całego życia prezbitera.

Kapłan jako sługa „*dokonuje kościelnych i sakramentalnych znaków obecności Chrystusa zmartwychwstałego. Jest sługą Kościoła w komunii, ponieważ – w jedności z biskupem i w ścisłej więzi z całym prezbiterium – tworzy jedność wspólnoty kościelnej, w której współdziałają zgodnie różne powołania, charyzmaty i posługi. Jest wreszcie sługą Kościoła – misji, ponieważ dzięki niemu wspólnota głosi Ewangelię i daje jej świadectwo*” (PDV 48). Jego postawa służebna uobecnia Ofiarę Krzyża i ukazuje całkowity dar Chrystusa dla Kościoła. Jest to dar Ciała i Krwi Jezusa¹⁰.

Istnieje wewnętrzny związek między kapłaństwem a wykonywaną duszpasterską posługą. Każdy rodzaj posługi w Kościele umacnia życie duchowe kapłana. Zauważa to Papież, gdy cytuje tekst z dokumentu soborowego: „*Przez same bowiem codzienne święte czynności, jak i przez całe swoje posługiwanie, które wykonują w zjednoczeniu z biskupem i prezbiterami, zmierzają ku doskonałości życia*” (DK 12 oraz PDV 24). Ta zaś bierze początek z Eucharystii, z której płynie łaska odpowiedzialności za całe życie kapłana.

Natura kapłaństwa, która rozwija się m. in. poprzez wykonywanie posługi, domaga się, aby prezbiter nieustannie odnawiał i coraz bardziej pogłębiał świadomość, że przyjął sakrament Jezusa Chrystusa. Tego rodzaju świadomość nie tylko odpowiada prawdziwej naturze prezbitera, lecz decyduje także o wykonywanym charyzmacie (PDV 25). Sobór nazywa takich kapłanów „*sprzymierzeńcami i pomocnikami*” Boga „*Świętego i Uświęciciela*” (DK 12). Oni też tworzą wewnętrzną zasadę miłości duszpasterskiej, która przejawia się w wielorakiej i różnorodnej działalności.

Kapłan powinien kształtować swoje życie świadomie, w sposób wolny i odpowiedzialny. Ma postępować tak, jak pragnie tego Kościół.

¹⁰ W. Granat. Duch Chrystusowy zasadą duchowości kapłańskiej. „*Ateneum Kapłańskie*” 68: 1976 s. 13.

Od tego uzależniona jest zbawcza skuteczność wykonywanej posługi. Poprawnie ustawiona formacja wiele wnosi do owocnego wypełniania posługi. *„Bóg woli okazywać swoje cudowne dzieła zwykłą drogą przez tych, którzy stawiają się bardziej uległymi poruszeniom i kierownictwu Ducha Świętego, mogą ze względu na swe ściśle zjednoczenie z Chrystusem i świętość życia powiedzieć z Apostołem: „I żyję już nie ja, ale żyje we mnie Chrystus” (Ga 2, 20).* W ten sposób staje się kapłan narzędziem dzieła zbawienia (PDV 25).

Życie kapłana domaga się miłości względem Kościoła. Dzięki temu każdy znak posługi duszpasterskiej prowadzi do bliskości Jezusa Głowy i Pasterza. Od wzrostu miłości do Chrystusa zależy zażyłość z Kościołem. Posługa kapłana dotyczy Słowa, Sakramentu i Miłości (DK 13). Dzięki temu może się urzeczywistniać podstawowy i zawsze obowiązujący wymóg jedności życia wewnętrznego, licznych czynności i zadań z posługą w Kościele¹¹.

Kapłan z natury swego powołania jest szafarzem Słowa Bożego w Kościele. Jest posłany, by głosić wszystkim Ewangelię. *„Dlatego sam kapłan powinien rozwijać wielką osobistą zażyłość ze Słowem Bożym” (PDV 26).* Tu nie chodzi tylko o poznanie egzegetyczne, chociaż jest to konieczne. Ma zbliżać się do tego Słowa poprzez rozmodlenie, *„aby ono przeniknęło do głębi jego myśli i uczucia” (PDV 26).* Jedynie takie nastawienie może przynosić efekty duchowe i stwarzać równowagę w pracy duszpasterskiej.

Słowa kapłana i jego myśli mają być wyrazistym głosem i świadectwem Ewangelii. Jedynie taki kapłan może stać się uczniem Jezusa (Por. J 8, 31-32). Może on wtedy zrozumieć, że *„słowa jego posługi nie są „jego”, lecz należą do Tego, który go posłał” (PDV 26).* Staje się on sługą Słowa oraz idzie za przykładem Chrystusa, by czynić wolę Ojca, który Go posłał, by wypełnić zbawcze dzieło (DK 14).

Powaga przy sprawowaniu Sakramentów wpływa z osobistego autorytetu kapłana. To samo dotyczy celebrowania Liturgii mszalnej i brewialnej. On wyraża w tym głębię i jedność między posługą religijną a swoim życiem w jedności z Kościołem. *„Zarówno w jego postudze, jak*

¹¹ S. Witek. Teologia życia duchowego. Lublin 1986 s. 15.

i w życiu duchowym miejsce naprawdę centralne zajmuje Eucharystia, ponieważ w niej zawiera się całe duchowe dobro Kościoła” (PDV 26). Kapłan więc zastępuje Dobrego Pasterza i służy z pobudek pasterskiej miłości¹².

Życie kapłana wynika i wspiera się na Sakramentach. Do szczególnych należy pokuta. Jej szafarzem jest kapłan, ale też i on z niej korzysta. *„Duchowe życie kapłana zależy od wytrwałego i sumiennego osobistego korzystania z sakramentu Pokuty”* (PDV 18). Duch Święty daje mu natchnienie, aby w czystości serca sprawował Sakramenty święte i głosił Słowo Boże.

Gorliwy kapłan w sposób poprawny ożywia i jednoczy „rodzinę Bożą” Jest to zadanie delikatne, ale i złożone. *„Wymaga, oprócz poświęcenia uwagi pojedynczym osobom i różnym powołaniom, zdolności porządkowania i wykorzystania wszystkich darów i charyzmatów, które Duch wzbudza we wspólnocie Kościoła, zawsze w jedności z biskupami”* (PDV 26). Jedność kapłana i wiernych z Kościołem nie jest elementem zewnętrznym i dodanym do całości, lecz stanowi istotne i zasadnicze działanie.

Posługa pasterska w parafii wymaga od kapłana intensywnego życia, bogatego w przymioty i cnoty, aby prowadzić i kierować wiernymi. Te cechy to: wierność, konsekwencja, mądrość, otwartość, dobroć, stanowczość, autorytet, bezinteresowność, cierpliwość, szacunek, ufność (Por. Tt 1, 7-8). W ten sposób nie tylko święcenia, ale cała jego misja jest naznaczona przez Ducha i znajduje się pod Jego uświęcającym wpływem¹³.

Natura sakramentalnego kapłaństwa jest bogata i posiada przeróżne przymioty. Natomiast założenia doktrynalne są podawane przez Magisterium Kościoła. Ono wyjaśnia tajemnicę komunii kapłana z Bogiem, zjednoczenia z Chrystusem i jedność z Kościołem. Takie rozumienie kapłaństwa ukazuje odpowiednie postawy, którymi cechuje

¹² S. Nowak. Adhortacja *„Pastores dabo vobis”* jako drogowskaz dla przygotowujących się do kapłaństwa i w kapłaństwie. Machniak, jw. s. 8.

¹³ Jan Paweł II. W sprawach zasadniczych kapłan nie może milczeć. *„L' Osservatore Romano”* 9: 1984 s. 14.

się prezbiter. Tak było z Apostołami oraz ich następcami. Taki styl przetrwał po współczesne czasy.

Istnieje zatem wewnętrzny związek między jednością kapłana z Kościołem a jego życiem duchowym. Tego domaga się natura kapłaństwa Chrystusowego i takie są założenia doktrynalne prezbiteratu. Z tego bogactwa duchowego wypływają i kształtują się niezbędne postawy, jakimi powinien wyróżniać się kapłan katolicki.

Codziennie czynności kapłana, jeśli wypływają z natchnienia Ducha Chrystusowego, zmierzają ku doskonałości życia. Sama zaś świętość prezbiterów wiele wnosi do owocnego duszpasterzowania i to niekoniecznie tylko w parafii, ale również w innych formach ich pracy (DK 12).